

Radikal

Türkiye, Suriye ile savaşa ne kadar yakın?

CENGİZ ÇANDAR

Politika / 06/10/2012

"Sadece 'savaşa hayır' seslerinin yükselip, Suriye rejimi için tek bir cümle söylenmeyen bir ülkenin, Suriye'ye karşı caydırıcılığı da kalmaz.

Amerikalı ünlü akademisyen Prof. John Mearsheimer Türkiye'deydi. Chicago Üniversitesi'nden Prof. Mearsheimer'ı ünlü yapan, Harvardlı meslektaş Prof. Stephen Walt ile ortaklaşa kaleme aldıkları 'Israeli Lobby and the U.S. Foreign Policy' (İsrail Lobisi ve ABD Dış Politikası) adlı kitap.

İsrail lobisinin ABD karar mekanizmalarını nasıl etkilediğini bugüne dek yazılmış en ayrıntılı bir metinle ortaya koyan ve 2007 yılında yayımlanan kitap, özellikle ABD'de büyük yankı uyandırmıştı. Öyle bir kitabı yazmak, öncelikle ABD'de büyük bir 'entelektüel cesaret' gerektiriyordu, ki bu, dini kökeni nedeniyle John Mearsheimer için daha da geçerliydi.

John Mearsheimer ile Burcu Bulut'un yaptığı ilginç röportaj çarşamba günü Yeni Şafak'ta yayımlandı. ABD'nin çarpıcı 'uluslararası ilişkiler' beyinlerinden biri olan Mearsheimer, ister istemez, Türkiye'nin Suriye politikasına da değiniyor ve söyleşinin bir yerinde şunları söylüyordu:

"Gerçekten karmakarışık bir dünya ile karşı karşıyayız. Şunu açıklıkla söylemeliyim ki bugün Türkiye'nin komşu olduğu ülkelerin hepsiyle aynı anda iyi ve sorunsuz ilişkiler kurması imkânsız. Özellikle de İran, Irak ve Suriye ile ciddi sıkıntılar yaşaması mümkün. Mesela, olur da Türkiye, Suriye'ye asker yollamaya karar verirse İran'la ciddi problemler yaşayacaktır. Günümüzde ilişkilerde dengeyi yakalamak gerçekten zor. Bu nedenle Türkiye dış politikada hangi yolu seçerse seçsin memnun olmayan birileri hep olacak."

Mearsheimer'ın bu sözlerinin yayımlandığı günü Akçakale'nin içine düşen bir havan mermisi 3'ü çocuk, biri onların annesi 5 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının canını alınca, Türkiye-Suriye ihtilafı bugüne kadar görülmemiş boyutlara tırmanıverdi. Hükümetin -Suriye de dahil- sınır ötesine asker gönderme yetkisini TBMM'nin kapalı oturumunda bir tezkereyle elde etmesi, BM Güvenlik Konseyi'nin toplanması derken Türkiye'de "Eyvah! Yoksa, savaşa mı sürükleniyoruz" kaygısı tavan yaptı.

Mearsheimer'ın "Türkiye dış politikada hangi yolu seçerse seçsin, memnun olmayan birileri hep olacak" sözü özellikle Türkiye'nin kendi içi için geçerli. Tayyip Erdoğan hükümeti 'savaş seçeneği'ni seçmemek için deveye hendek atlatıyor ama bunu seçeceğine dair korku öylesine yaygın ki, -kanaat önderleri dahil- kamuoyunun çok büyük kısmı Akçakale'ye düşen ve can alan top mermilerinden sonra bile, Suriye'deki rejime öfkeden ziyade, "Eyvah, yoksa savaş tuzağına mı düşürülüyoruz" telaşına kapıldı.

Akçakale'ye düşen top mermilerinden sonra, eski deyişle 'efkâr-ı umumiye'nin ilgilendiği ve sorduğu sorular şunlar oldu:

1- Akçakale olayı, acaba Suriyeli muhaliflerin, bizi (Türkiye'yi) çatışmanın içine sürüklemek için bir provokasyonu mudur?

2- Akçakale olayı, acaba Suriye'deki rejimin Türkiye'yi savaşın içine çekip, bataklığa saplayarak ömrünü uzatma taktiği ve provokasyonu mudur?

3- Türkiye, savaş tuzağının içine düşecek mi?

4- Acaba, ABD'nin oyununa mı geliyoruz?

5- Türkiye, Suriye'de muhalifleri desteklemese, bugüne dek izlediği politikayı izlemese bugüne gelinmezdi. Akçakale olayı, bu yanlış politikanın sonucu mu?

Herhangi somut bir dayanağı olmayan, ipe sapa gelmez bir dizi soru ve bunlardan üreyen kaygı. Ve, bunları gazete köşelerinde dile getiren 'kanaat önderleri'.

Bu tür 'kanaat önderleri' olan ve öyle bir kamuoyuna karşı hükümet de işin kolayını bulmuşa benziyor. "Misliyle karşılık verdik" diye bir açıklama yapıyorsun; hükümet yandaşı gazeteler "Sabaha kadar top ateşiyle Suriye'ye dövdük" gibi manşetler atıyorlar, böylece Başşar Esad'a dersini vermiş oluyoruz.

Eli kolu bağlı ve Suriye'ye caydırıcılığı, kendi kamuoyu algısı nedeniyle hayli kısıtlanmış olan bu hükümetten fazlasını beklemenin de bir anlamı yok. Sedat Ergin, dün kamuoyunun Suriye politikasına ne kadar karşı olduğuna dair rakamlar veriyordu.

Buna göre, GMF'nin haziran ayında Piar aracılığıyla yürüttüğü çalışmada "Türkiye Suriye'ye müdahale etmeli midir" sorusuna 1009 denegin yüzde 57'si "Tamamen dışında kalmalıdır" cevabını veriyor. Olumlu cevap verenler yüzde 32. Yüzde 57'nin dörtte üçü, bunun BM çerçevesinde yapılmasına da karşı.

Andy-Ar araştırması 3251 denekle yapılıyor ve hükümetin Suriye politikasında attığı adımları olumlu bulanların oranı yüzde 18.3. Olumsuz karşılayanlar ise yüzde 67.1. Vatan gazetesi için Gezici Araştırma Şirketi'nin 6460 denekle yaptığı, Konsansüs şirketinin Habertürk adına telefonla 1500 denekle yaptığı, benzeri türden soruşturmalar, yukarıdakileri doğrulayan oranlar veriyor.

Hatta, Konsansüs'ün 24 Ağustos-6 Eylül arası yaptığı araştırma, 'Türkiye'nin askeri müdahalesi'ne yüzde 80 oranında bir 'Hayır' ortaya koyuyor.

Bütün bunları, Türkiye kamuoyunun 'savaş karşıtlığı'na ilişkin olumlu bir işaret olarak görmek elbette mümkün ama iktidara genel olarak yakın sayılabilecek Metropoll şirketinin araştırmasında 'Suriye'den gelen mültecilerin kamplara yerleştirilmesi'ne bile 'hayır' diyenler, yüzde 52.3. Ak Parti tabanında aynı soruya 'hayır' cevabının oranı, yüzde 50.

Hadi, hükümetin dış politikasını -Suriye politikası diyelim- onaylamamayı anlayalım ama 'Suriyeli mülteciler'le ilgili oranlardan Türkiye kamuoyunun giderek 'vicdandan uzaklaşma'ya başladığı göstergeleri sonucu çıkarılabilir ki, bu hiç iyi bir şey değil. Kamuoyunun böyle şekillendiği bir ülkede, doğru-yanlış bir yana, hiçbir türde dış politikayı kolay kolay izleyemezsiniz. Bu hükümet, ne kadar dış politika yanlışından söz edilecek olursa olsun, Suriye konusunda Türkiye'nin Suriye'ye ilişkin olarak, 'Afganistan'a nispetle bir Pakistan gibi' olmasından hep çekindi. Pakistan, 1980'lerden hatta 1970'lerin sonundan itibaren, Afganistan'a ilişkin olarak, 'uzaktan kumanda'yı seçen ABD'nin 'ileri üssü' konumuna girdi ve bundan çok zarar gördü.

Dikkat edilirse Türkiye, Suriye konusunda bu tür bir izlenim verecek, 'tek başına' hiçbir şey yapmak istemiyor.

Türkiye, güney sınırlarının dibinde Suriye'nin bir 'Ortadoğu Afganistanı' olmasını istemediği gibi, kendisinin de 'Ortadoğu'nun Pakistanı' olmasını istemiyor.

Bu yüzden, kimsenin endişesi olmasın: Bu hükümet Suriye'de savaşa bulaşmamak için elinden geleni yapacak.

Ama içi tümüyle boş türden bir savaş karşıtlığı üzerinde hükümete karşı çıkan, eleştiren, 'tuzağa düşmemesi' için uyarın herkesin şunu hatırlaması da gerekiyor: "Türkiye tarihinden kaçamaz. Coğrafyasını değiştiremez. On binlerce Suriyelinin çilesine sırtını dönemez."

Kimsenin "Savaşa girelim" dediği yok. Ancak, Suriye'de ne yapılmaması gerektiğine dair değil de ne yapılması gerektiğine dair fikirleri duysak, herkes için daha faydalı olacak.

Sadece 'savaşa hayır' seslerinin yükselip, Suriye rejimi için tek bir cümle söylenmeyen bir ülkenin, Suriye'ye karşı 'caydırıcılığı' da kalmaz. Öyle bir durum, 'savaşa sürüklenmeyi' daha da kolaylaştırır.

Savaşa karşı olanların asıl uyanık olmaları gereken husus bu...